

Projekt Sygeplejeteori

Et forskningsprojekt om sygeplejens fremtidige vidensgrundlag

Samfundsudviklingen medfører ændringer i sundhedsvæsenet, som får betydning for både borgere, sundhedsvæsen og sundhedsprofessionelle. Et øget antal borgere med kroniske lidelser og komplekse sygdomsforløb, øget brug af teknologi, øget ambulant virksomhed og kortere indlæggelser øger kravene til borgerne/patienterne, de pårørende og sygeplejerskerne og dermed den tilbudte og udførte sygepleje.

Den samfundsmæssige udvikling er på den ene side præget af evidensbaseret praksis i form af ensretning af sundhedsydelse, standardiseret behandling og pleje i form af nationale kliniske retningslinjer, akkreditering og dokumentation. På samme tid er der fra samfundsborgere, patienter og pårørendes side en efterspørgsel af individualiseret behandling og pleje. En udvikling der også ses internationalt heriblandt i Norge, England og USA.

Udviklingen bidrager til, at patienter og pårørende overses og overhøres som mennesker. Samtidig risikeres udviklingen at øge uligheden i sundhedsvæsenet. Alle mennesker har ikke samme forudsætninger for at bære sig i og manøvrere i fremtidens sundhedsvæsen når de bliver syge.

Projektet handler om sygeplejens vidensgrundlag og er en undersøgelse af sygeplejefagets fremtidige teoretiske ramme. Sygepleje er en evidensbaseret praksis, og teori er et centralt element i viden. Teoriens betydning og betydningen af at tænke med teori i sygepleje er derfor centralt i projektet.

Der anvendes i dag mange former for teori i sygepleje. Spørgsmålet er, hvilke teorier sygeplejefaget bedst forankres i, når det skal komme *fremtidens patienter og pårørende* til gode.

Den gode sygepleje hjælper patienter og pårørende til at magte deres liv med de forandringer, sygdom - for en kortere eller længere periode – afstedkommer. Det kræver, en værdimæssig stillingtagen til, hvordan man som sygeplejerske ser på den syge og hvordan man forstår sygdommes indgriben i den syges liv. Sygeplejersken skal hjælpe patienter i en bevægelse fra at opleve afhængighed, mistet kontrol og tvivl til at komme sig eller forsones sig med en ny og anderledes livssituation, hvilket også involverer det sociale netværk. Udgangspunktet for den gode sygepleje er, at kende personen i patienten – som et menneske med en livshistorie, følelser, livsfænomener og behov og et menneske, der indgår i relationer med pårørende og andre former for netværk.

Fokus for projektet er hvilke teorier der skal indgå i sygeplejerskeuddannelsen og hvilke teorier, der skal udvikles for at *imødekomme patienternes, borgernes og pårørendes behov* og med det formål at skabe et sammenhængende vidensgrundlag for sygepleje.

Formålet med projektet

1. at beskrive de fænomener og problemer, der er centrale for sygepleje
2. at udvikle et overordnet teoretisk vidensgrundlag for sygepleje
3. at udvikle konkret sygepleje ud fra det overordnede vidensgrundlag
4. at afprøve den udviklede sygepleje i konkrete kliniske situationer

Overordnet består projekter af følgende delstudier:

1. Analyse af lærebøger fra udvalgte sygeplejeuddannelser med fokus på hvilke sygeplejefaglige teorier, der undervises i.
2. Beskrivelse af fremtidens patienter og pårørende ud fra velfærdsstatens udvikling med et særlig fokus på konkurrencestaten.
3. Beskrivelse af praksisbegreber med udgangspunkt i empiriske projekter.
4. Implementering og afprøvning af det udviklede sygeplejeteoretiske fundament.

Design og metode

Enhver form for videnskabelig praksis er udtryk for og reguleres af begreber. Begrebsafklaring er samtidig en væsentlig del af vidensudvikling indenfor en disciplin. Begreber udvikles gennem forskning, og *udvikling af kernebegreber* er den første fase i vidensudvikling. Ved at afklare og præcisere centrale begreber afklares samtidig en ontologi og et vidensgrundlag.

I det teoretiske projekt afdækkes de *grundlæggende fænomener, ideal-begreber og kernebegreber*, som sygeplejersker beskæftiger sig med. Det vil give ontologisk klarhed og videnskabeligt perspektiv for de empiriske projekter, der skal afdække de *praksis-begreber*, som sygeplejersker og patienter bruger til at beskrive deres virkelighed i praksis. Analysen vil derfor fokusere på forskelle og ligheder mellem ideal- og praksis-begreber.

Delprojekter

Projektet består af 4 studier.

Studie 1

Studiet handler om hvilke sygeplejefaglige teorier undervises der i på udvalgte danske sygeplejeuddannelser?

Lærebøger og andet materiale fra tre danske sygeplejeuddannelser (UC Lillebælt, VIA UC og UC Nordjylland) indsamles via pensumlister. Udover kortlægning af det teoretiske fundament, der er repræsenteret på danske sygeplejeskoler, gives et internationalt perspektiv repræsenteret ved nogle nedslag i det teoretiske fundament på udvalgte udenlandske sygeplejeskoler.

Studie 2 Kritisk artikel

Studiet handler om hvordan patienter og pårørendes ønsker om at blive set og hørt omdannes til et krav om borgernes/kundernes ansvar for egen behandling og at leve det 'rigtige' liv set i lyset af samfundsudviklingen/velfærdsstatens afvikling og en ny politisk rationalitet i form af neoliberalisme og New Public Management?

Ove Kaj Pedersens (2011) beskrivelse af konkurrencestaten er udgangspunktet. Datamaterialet består derudover af udvalgte danske politikker og dokumenter samt dansk og international litteratur om emnet.

Studie 3a

Studiet handler om hvordan patienter oplever at være indlagt og modtage behandling i eget hjem?

Datagenerering vil foregå ved individuelle interviews af patienter, samt fokus-gruppeinterviews af pårørende og sygeplejersker.

Studie 3b

Studiet handler om hvilke krav og forventninger det danske samfund stiller til pårørende.

Datagenerering vil foregå ved diskursanalyse af strategisk udvalgte sundhedspolitiske dokumenter.

Studie 3c

Studiet handler om hvilke praksisbegreber og forståelser af disse begreber, er der på spil i klinisk praksis i forskellige kontekster?

Det empiriske projekt gennemføres på 2 forskellige kliniske afdelinger på et større regionshospital og et mindre sygehus. Datagenerering vil foregå som feltarbejde med deltagerobservation og kvalitative interview af såvel patienter som kliniske sygeplejersker. Feltarbejdet følger udvalgte patientforløb og forløber over 3 måneder i hver afdeling.

Studie 4

Studiet handler om hvordan kan det udviklede teoretiske fundament implementeres i klinisk praksis og hvilken betydning det har for patienterne og de kliniske sygeplejersker at fundere sygepleje i et sygeplejeteoretisk perspektiv?

Der etableres samarbejde med 3 forskellige hospitaler og afdelinger. Her udføres sygepleje ud fra den udviklede teori og evalueres ud fra såvel sygeplejerskernes som patienternes perspektiv. Der etableres undervisning af kliniske sygeplejersker i det udviklede teoretiske fundament. De kliniske sygeplejersker arbejder sideløbende og sammen med forskerne med den udviklede teori og praksisbegreber. Der etableres ligeledes undervisning af de studerende på de samarbejdende UC'er ud fra projektet og involvering af de studerende i forhold til opgaveskrivning både semesteropgaver og bachelorprojekt.

Tilsvarende projekter afvikles parallelt og i samarbejde med i Norge og i England.

Projektorganisation

Projektansvarlige er professor i sygeplejevidenskab Charlotte Delmar, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet og postdoc Bente Hoeck, Institut for Sundhedstjenesteforskning, SDU.

Studiet foregår i et samarbejde med tre professionshøjskoler og tre hospitaler. Projektet udføres over 5 år fra januar 2015 til juni 2020.

Eksterne samarbejdspartnere

Uddannelseschef Lena Busch Nielsen, University College Lillebælt

Uddannelsesleder Anne Munck, VIA University College

Uddannelseschef Iben Bøgh Bahnsen, University College Nordjylland

Sygeplejefaglig direktør Helle Adolfsen, Sygehus Lillebælt, Region Syd

Sygeplejefaglig direktør Hanne Sveistrup Demant, Regionshospitalet Horsens, Region Midt

Sygeplejefaglig direktør Charlotte Fuglsang, Regionshospital Nordjylland, Region Nord

Internationale samarbejdspartnere

Førsteamanuensis Monica Kvande, Institutt for helse- og omsorgsfag, Universitetet i Tromsø, Norge
Professor Kathleen Galvin, School of Health Sciences, Brighton University, England.

Finansiering

Projektet er delfinansieret af:

University College Nordjylland

VIA University College

University College Lillebælt

Aarhus Universitet